

USNESENÍ

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Ivany Kotrčové a soudkyně IUDr. Miluše Farské a Mgr. Daniely Večerkové ve věci

žalobkyně:

zastoupená advokátem Mgr. Davidem Záhumenským
sídlem třída Kpt. Jaroše 1922/3, 602 00 Brno

proti

žalované:

Česká republika – Ministerstvo zdravotnictví, IČO 00024341
sídlem Palackého nám. 375/4, 128 01 Praha 2

o žalobě proti diskriminaci, s návrhem na vydání předběžného opatření,

k odvolání žalobkyně proti usnesení Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 7. října 2020, č. j. 46 C 103/2020-81 ve spojení s doplňujícím usnesením Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 16. října 2020, č.j. 46 C 103/2020-85,

takto:

Usnesení soudu prvního stupně ve spojení s doplňujícím usnesením se **mění** tak, že řízení vedené Obvodním soudem pro Prahu 2, pod sp. zn. 46 C 103/2020, o návrhu žalobkyně ve věci samé a o návrhu na vydání předběžného opatření ze dne 30. 9. 2020, se **nezastavuje** a věc se Městskému soudu v Praze **nepostupuje**.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně se žalobou ze dne 30. 9. 2020 s názvem „Žaloba podle § 10 zákona č. 198/2009 Sb. (antidiskriminační zákon) s návrhem na vydání předběžného opatření“ domáhala vydání předběžného opatření, kterým by soud zakázal žalované diskriminovat žalobkyni z důvodu jejího zdravotního stavu tím, že ze zákazu pohybu a pobytu bez ochranných prostředků dýchacích cest ve všech vnitřních prostorech staveb, mimo bydliště nebo místo ubytování, a v prostředcích veřejné dopravy neexistuje výjimka pro osoby, které nemohou zákaz dodržovat kvůli svému zdravotnímu stavu, a uložil povinnost žalované, aby neprodleně přijala taková opatření, která žalobkyni umožní se ve všech vnitřních prostorech staveb, mimo bydliště nebo místo ubytování, a v prostředcích veřejné dopravy pohybovat bez ochranných prostředků dýchacích cest, to vše s odůvodněním, že hrozí bezprostřední újma na její straně, neboť dle zdravotního potvrzení žalobkyně nemůže zvládnout nošení roušky. Návrhem ve věci samé se domáhala určení, že se žalovaná dopustila diskriminace, když při vydání mimořádného opatření ze dne 9. září 2020, č.j. MZDR 15757/2020-33/MIN/KAN zakázala pohyb a pobyt bez ochranných prostředků dýchacích cest na místech specifikovaných dle čl. I, bod 1. bez stanovení výjimky pro osoby, kterým zdravotní stav nad rámec výjimky podle bodu 2. písm. j) opatření neumožňuje ochranné prostředky dýchacích cest nosit, a dále když při vydání mimořádného opatření ze dne 17. září 2020, č.j. MZDR 15757/2020-35/MIN/KAN zakázala pohyb a pobyt bez ochranných prostředků dýchacích cest na místech specifikovaných dle čl. I, bod 1. bez stanovení výjimky pro osoby, kterým zdravotní stav nad rámec výjimky podle bodu 2. písm. j) opatření neumožňuje ochranné prostředky dýchacích cest nosit. Dále se domáhala, aby soud uložil žalované zákaz mimořádnými opatřeními omezovat svobodu pohybu a pobytu žalobkyně a rozhodl, že žalobkyně má právo na náhradu nákladů řízení. Návrh odůvodnila tím, že se cítí být diskriminována z důvodu svého zdravotního stavu, když ani přes lékařsky doloženou zdravotní kontraindikaci (nemožnost nosit roušky) není vyňata z působnosti mimořádného opatření

Shodu s prvopisem potvrzuje Helena Rezková.

ministerstva zdravotnictví (§ 2 odst. 3 a § 3 odst. 1 a 2 zákona č. 198/2009 Sb., o rovném zacházení a o právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů /antidiskriminační zákon/). V doplnění k žalobě ze dne 2. 10. 2020 pouze uvedla, že se léčí na alergologii asi od svých 14 let, a jde tedy skutečně o zdravotní komplikaci, která se kvalifikuje jako zdravotní postižení (trvá déle než jeden rok).

2. Soud prvního stupně shora označenými usneseními řízení vedené Obvodním soudem pro Prahu 2 pod sp. zn. 46 C 103/2020 v celém rozsahu zastavil (výrok I.), o nákladech řízení rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá na jejich náhradu právo (výrok II.) a dále rozhodl, že po právní moci usnesení bude věc postoupena Městskému soudu v Praze jako soudu věcně příslušnému (výrok III.).
3. Soud prvního stupně posoudil věcnou příslušnost soudu k projednání a rozhodnutí věci podle ust. § 7, § 74 odst. 3, § 104a odst. 1, § 104b odst. 1 a 2 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o.s.ř.“) a ust. § 1 zákona č. 198/2009 Sb. (dále jen „antidiskriminační zákon“) a dospěl k závěru o nedostatku své věcné příslušnosti k projednání žaloby včetně návrhu na vydání předběžného opatření, neboť k projednání věci jsou věcně příslušné krajské soudy rozhodující ve správním soudnictví podle zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s.ř.s.“), a proto řízení podle ust. § 104b o.s.ř. zastavil a věc postoupil věcně příslušnému Městskému soudu v Praze. Vyšel z toho, že žalobkyně žalobou brojila proti mimořádnému opatření orgánu moci výkonné (Ministerstva zdravotnictví ČR) s tvrzením, že ji přímo diskriminuje, a předběžným opatřením požadovala, aby soud zakázal orgánu veřejné moci žalobkyni diskriminovat. Konstatoval, že příslušnost civilního soudu nezakládá ani žalobkyní tvrzená diskriminace, spočívající ve znění opatření Ministerstva zdravotnictví, a soudy v občanském soudním řízení nemají pravomoc uložit orgánu veřejné moci to, co navrhovatelka požaduje (§ 7 odst. 1 o.s.ř.). Dále uvedl, že žaloba včetně předběžného opatření je v podstatě žalobou proti zásahu orgánu veřejné moci a žalobkyně se domáhá ochrany svého veřejného subjektivního práva, jemuž však ochranu poskytují za zákonem stanovených podmínek soudy ve správním soudnictví (§ 2 s.ř.s.). Poukázal na tzv. zásahovou žalobu dle ust. § 82 s.ř.s. a na skutečnost, že Ministerstvo zdravotnictví ČR jakožto orgán moci výkonné je správním orgánem ve smyslu ust. § 4 odst. 1 písm. a) s.ř.s. O náhradě nákladů řízení rozhodl dle ust. § 146 odst. 1 písm. b) o.s.ř.
4. Proti usnesení soudu prvního stupně podala žalobkyně včasné odvolání, které odůvodnila tím, že její věc se týká ochrany před diskriminací a ve věci by tak měl rozhodovat civilní soud. Měla za to, že její věc nemůže být ve správním soudnictví projednána, neboť opatření obecné povahy, u kterých se domáhá konstatování diskriminace, již byla zrušena (usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 9. 2012, č.j. 8 Ao 6/2010-98, ze dne 19. 5. 2011, č.j. 8 Ao 8/2011-129), nadto i pokud by opatření zrušena nebyla a mohla by věc být projednána ve správním soudnictví, žalobkyně se rozhodla podat žalobu podle antidiskriminačního zákona se specifickými nároky (zápůrčí nárok, satisfakce). Na podporu argumentace, dle níž na základě žaloby podle antidiskriminačního zákona je na místě přezkoumat to, zda došlo k diskriminaci žalobce v důsledku opatření obecné povahy ministerstva, odkázala na usnesení Městského soudu v Praze č.j. 22 Co 128/2020-36. Poukázala též na jiná rozhodnutí civilních soudů, které rozhodovaly podle antidiskriminačního zákona v případech, kdy byla tvrzena diskriminace v důsledku aktů orgánů veřejné správy. Podotkla, že pouze na základě žaloby podle antidiskriminačního zákona jsou naplněny požadavky tzv. antidiskriminačních směrnic EU. Navrhla, aby odvolací soud napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení.

5. Odvolací soud přezkoumal napadené rozhodnutí, včetně řízení, které jeho vydání předcházelo (§ 212 a § 212a o.s.ř.), aniž nařizoval jednání (§ 214 odst. 2 písm. c) o.s.ř.), a dospěl k závěru, že odvolání je důvodné.
6. Podmínky, za nichž může jednat ve věci (tzv. podmínky řízení), soud podle § 103 o.s.ř. zkoumá kdykoli za řízení. Jde-li o takový nedostatek podmínky řízení, který nelze odstranit, soud řízení zastaví (§ 104 odst. 1 o.s.ř.); jde-li však o nedostatek odstranitelný, učiní k tomu vhodná opatření a řízení zastaví až tehdy, jestliže se jej odstranit nepodaří (§ 104 odst. 2 o.s.ř.).
7. Podle ust. § 104a odst. 1 o.s.ř. věcnou příslušnost zkoumá soud kdykoliv za řízení.
8. Podle ust. § 10 odst. 1 antidiskriminačního zákona platí, že dojde-li k porušení práv a povinností vyplývajících z práva na rovné zacházení nebo k diskriminaci, má ten, kdo byl tímto jednáním dotčen, právo se u soudu zejména domáhat, aby bylo upuštěno od diskriminace, aby byly odstraněny následky diskriminačního zásahu a aby mu bylo dáno přiměřené zadostiučinění.
9. V posuzované věci se žalobkyně domáhá ochrany před tvrzenou přímou i nepřímou diskriminací v důsledku vydaných mimořádných opatření Ministerstvem zdravotnictví, a to jednak zdržením se diskriminace ve vztahu k žalobkyni (předběžné opatření) a jednak určení, že žalovaná se dopustila diskriminace (návrh ve věci samé), a to vše na základě ust. § 10 antidiskriminačního zákona.
10. Odvolací soud se se závěry soudu prvního stupně neztotožňuje, má za to, že žalobkyně nebrojila proti konkrétnímu individuálnímu správnímu aktu žalované (§ 65 a násl. s.ř.s.) nebo vůči jeho konkrétnímu zásahu (§ 79 a násl. s.ř.s.) či jeho nečinnosti (§ 82 a násl. s.ř.s.), ale obecně se domáhala ochrany svých práv před jednáním žalované spočívající v porušení zásady rovného zacházení a zákazu diskriminace. Právní prostředky ochrany před diskriminací určené přímo dotčeným jednotlivcům pak nabízí zejména antidiskriminační zákon jakožto obecný právní předpis upravující rovné zacházení a zákaz diskriminace, na který žalobkyně ostatně sama odkazuje. Ustanovení § 10 odst. 1 antidiskriminačního zákona pak dává diskriminované osobě (či oběti nerovného zacházení) právo obrátit se v tomto směru na nezávislý (obecný) soud (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 4. 2018, sp. zn. 21 Cdo 5948/2017, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 2. 2019, sp. zn. 21 Cdo 789/2017, usnesení Ústavního soudu ze dne 25. 7. 2017, sp. zn. III. ÚS 3108/16). Věcně příslušné k projednání soukromoprávní žaloby podle ust. § 10 odst. 1 antidiskriminačního zákona jsou pak civilní okresní soudy (§ 9 odst. 1 a 2 o.s.ř. a contrario).
11. Pokud soud prvního stupně nedostatek věcné příslušnosti odůvodňuje mimo jiné tím, že v civilním řízení nelze vyhovět petitu žalobkyně, odvolací soud podotýká, že to, zda žalobkyně bude se svým požadavkem v řízení úspěšná nebo ne, tedy zda bude žalobě vyhověno či bude zamítnuta, není otázkou podmínky řízení a jejího nedostatku.
12. Nad rámec výše řečeného odvolací soud upozorňuje na chybnou aplikaci ust. § 104b o.s.ř. soudem prvního stupně. Má-li civilní soud za to, že věc, která k němu byla podána, náleží do věcné příslušnosti správního soudu, a zároveň dospěje-li k závěru, že se nejedná o žádný z případů taxativně vyjmenovaných v ust. § 104b odst. 2 o.s.ř. postupuje podle ust. § 104b odst. 1 o.s.ř., řízení bez dalšího zastaví a poučí žalobce o možnosti podat žalobu proti rozhodnutí správního orgánu ve správním soudnictví. Pokud však dospěje k závěru, že se jedná o některý z taxativně vyjmenovaných případů v ust. § 104b odst. 2 o.s.ř., řízení nezastavuje, nýbrž vyslovuje, že není věcně příslušný, a současně rozhodne o postoupení věci soudu věcně příslušnému ve správním soudnictví s tím, že právní účinky spojené s podáním návrhu na

zahájení řízení zůstávají zachovány. Není tedy možné, aby civilní soud, shledá-li, že není ve věci věcně příslušný, řízení zastavil (§ 104b odst. 1 o.s.ř.) a současně věc postoupil soudu věcně příslušnému (§ 104b odst. 2 o.s.ř.). Napadené rozhodnutí by tak nemohlo obstát ani ve smyslu popsané procesní vady.

13. S ohledem na skutečnost, že je ve věci dána věcná příslušnost civilního soudu, odvolací soud postupem podle ust. § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. napadené usnesení změnil tak, že se řízení nezastavuje (§ 104b odst. 1 o.s.ř.) a věc se Městskému soudu v Praze nepostupuje (§ 104b odst. 2 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat dovolání do dvou měsíců od jeho doručení k Nejvyššímu soudu ČR, prostřednictvím soudu prvního stupně, jen za podmínek stanovených v § 237 o.s.ř.

Praha 2. listopadu 2020

JUDr. Ivana Kotrčová v.r.
předsedkyně senátu